

Wojciech Białek, Grażyna Wnuk

7

Teraz GEOGRAFIA

zeszyt zadań

dla klasy siódmej szkoły podstawowej

Wojciech Białek, Grażyna Wnuk

Teraz GEOGRAFIA

Polska – moja Ojczyzna

zeszyt zadań dla szkoły podstawowej

klasa 7

SPIIS TREŚCI

Wstęp	5
I. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy	6
1. Położenie Polski w Europie.....	6
2. Konsekwencje położenia geograficznego Polski	8
3. Podział administracyjny	10
4. Ruchy górotwórcze i zlodowacenia a ukształtowanie powierzchni.....	12
5. Czynniki wpływające na klimat.....	14
6. Charakterystyka elementów klimatu	16
7. Wpływ klimatu i pogody na sposoby gospodarowania	18
8. Morze Bałtyckie.....	20
9. Rzeki i jeziora	22
10. Gleby.....	24
11. Lasy.....	26
12. Ochrona przyrody	28
13. Surowce mineralne	30
14. Lekcja powtórzeniowa. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy	32
II. Społeczeństwo Polski na tle Europy	36
1. Liczba ludności Polski i Europy po 1945 roku.....	36
2. Rozmieszczenie ludności	38
3. Przyrost naturalny. Struktura płci i wieku	40
4. Migracje zagraniczne w Polsce.....	42
5. Przyrost rzeczywisty	44
6. Struktura narodowościowa i wyznaniowa ludności	46
7. Struktura zatrudnienia i wykształcenia ludności	48
8. Problem bezrobocia	50
9. Procesy urbanizacji.....	52
10. Lekcja powtórzeniowa. Społeczeństwo Polski na tle Europy	54
III. Gospodarka Polski na tle Europy	58
1. Czynniki rozwoju rolnictwa	58
2. Główne uprawy.....	60
3. Chów zwierząt gospodarskich	62
4. Gospodarka energetyczna.....	64
5. Przemysł przetwórczy.....	66
6. Zmiany w polskim przemyśle.....	68
7. Znaczenie usług	70

8. Transport i łączność	72
9. Gospodarka morską	74
10. Walory turystyczne	76
11. Polska na arenie międzynarodowej.....	78
12. Lekcja powtórzeniowa.	
Gospodarka Polski na tle Europy.....	80
IV. Relacje między elementami środowiska geograficznego w Polsce	86
1. Współzależności między elementami środowiska geograficznego	86
2. Ochrona przeciwpowodziowa i skutki powodzi	88
3. Warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze a rozwój energetyki.....	90
4. Przekształcanie krajobrazu strefy podmiejskiej dużego miasta	92
5. Migracje a zmiany struktury ludności na obszarach wiejskich.....	94
6. Przemiany gospodarcze a zmiany w strukturze zatrudnienia	96
7. Rozwój transportu a lokalizacja inwestycji	98
8. Walory przyrodnicze i kulturowe regionu a rozwój turystyki.....	100
9. Lekcja powtórzeniowa.	
Relacje między elementami środowiska geograficznego w Polsce	102
V. Własny region	106
1. Region, w którym mieszkam. Położenie regionu na mapie	106
2. Półwysep Bałtycki. Wycieczka krajoznawcza na podstawie źródeł informacji.....	108
3. Półwysep. Środowisko przyrodnicze regionu	110
4. Niziny Środkowopolskie. Obserwacje terenowe w regionie	112
5. Wyżyny. Ludność i gospodarka regionu.....	114
6. Kotliny Podkarpackie. Przyrodnicze i kulturowe walory regionu	116
7. Karpaty. Współpraca międzyregionalna.....	118
8. Sudety. Skały w regionie	120
9. Lekcja powtórzeniowa.	
Własny region	122
10. Lekcja powtórzeniowa.	
Opisuję mój region.....	124
VI. Moja „mała ojczyzna”	132
1. Opisuję moją „małą ojczyznę”	132
Mapy konturowe.....	138

Wstęp

Drogi Uczniu,

Zeszyt zadań **Teraz geografia 7** zawiera ćwiczenia, które utrwala Twoją wiedzę i umiejętności dotyczące geografii Polski. Zadania są związane m.in. z wyjaśnianiem zjawisk i procesów, analizą map, wykresów, danych statystycznych oraz wykorzystaniem innych źródeł informacji, np. Internetu.

Tematy lekcji w zeszycie zadań pokrywają się z tematami w podręczniku *Teraz geografia 7*.

Numery zadań o wyższym stopniu trudności, **dla uczniów szczególnie zainteresowanych** poszerzaniem wiedzy geograficznej, wyróżniono czerwonym kolorem.

Systematycznie uzupełniany i starannie prowadzony zeszyt znacznie ułatwi Ci powtórzenie materiału. Pamiętaj, że wiedza geograficzna zdobyta w szkole podstawowej będzie Ci przydatna w szkole ponadpodstawowej.

Powodzenia!

Autorzy

9 Rzeki i jeziora

1 Korzystając z atlasu, wpisz do tabeli nazwy rzek i numery, jakimi oznaczono je na mapie.

Nr	Nazwa rzeki
Dopływy Wisły	
Dopływy Odry	

2 Podaj po dwa przykłady podobieństw i różnic systemów rzecznych i dorzeczy Wisły i Odry.

Podobieństwa: 1.
2.

Różnice: 1.
2.

3 Korzystając z atlasu, rozpoznaj jeziora. Wpisz w wyznaczone miejsca pod mapami ich nazwy. Typ jeziora wybierz spośród podanych.

• rynnowe • przybrzeżne • morenowe • deltowe • oczko wytopiskowe

A

Nazwa jeziora

Typ

B

Nazwa jeziora

Typ

C

Nazwa jeziora

Typ

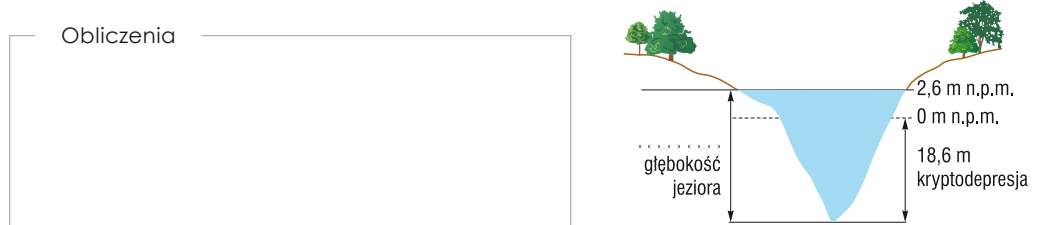
4 Woda to ważny zasób naturalny Polski. Podaj przykłady wykorzystania gospodarczego:

- A. rzek: 1.
2.
- B. jezior: 1.
2.

5 Oceń, czy zamieszczone w tabeli informacje są prawdziwe. Zaznacz literą **P** zdanie prawdziwe, a literą **F** – fałszywe.

1.	Nizinne i równinne ukształtowanie obszaru Polski oraz niskie działy wodne sprzyjają budowie kanałów.	☐
2.	Najdłuższy w Polsce kanał łączący rzeki Wieprz i San (140 km) pełni funkcję melioracyjną.	☐
3.	Kanał Bydgoski – przez Brdę i Noteć – łączy dwa główne dorzecza i dwie główne rzeki Polski: Wisłę i Odrę.	☐
4.	Częścią Kanału Elbląskiego, łączącego jezioro Drużno z Jeziorem Drwęckim, są pochylnie i śluzy.	☐

6 Na podstawie danych zamieszczonych na rysunku oblicz głębokość Jeziora Turkusowego.

7 Jezioro Turkusowe znajduje się na terenie Wolińskiego Parku Narodowego, na wyspie Wolin. Korzystając z różnych źródeł informacji, wykonaj polecenia.

a) Wyjaśnij, skąd pochodzi nazwa jeziora.

.....

.....

.....

.....

b) Opisz genezę jeziora.

.....

.....

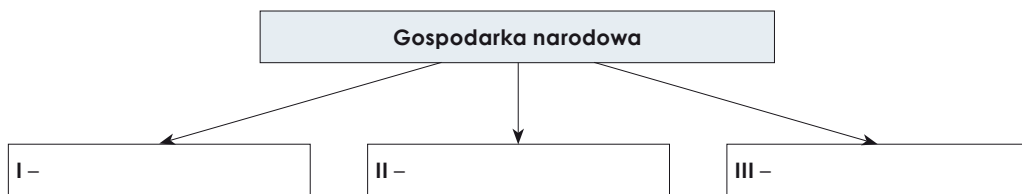
.....

.....

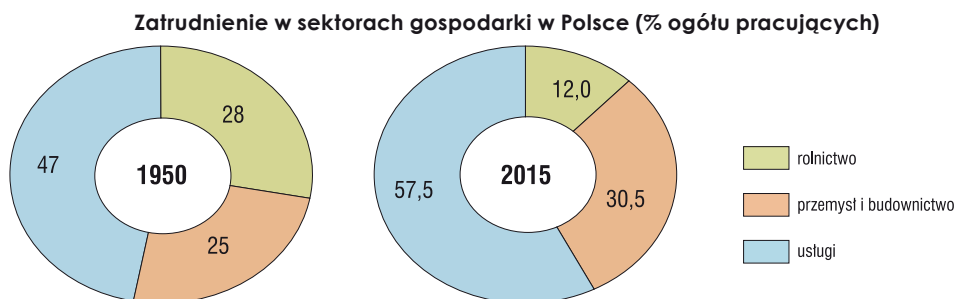

7 Struktura zatrudnienia i wykształcenia ludności

- 1** Uzupełnij schemat, wpisując w prostokąty nazwy trzech sektorów, które wspólnie tworzą gospodarkę narodową.

- 2** Wykresy obrazują strukturę zatrudnienia ludności Polski w okresie powojennym i współcześnie. Przeanalizuj dane, a następnie, korzystając także z wiedzy podręcznikowej, uzupełnij tekst.

Źródło: Mały Rocznik Statystyczny 2016, GUS, Warszawa.

- A. Największy spadek zatrudnienia zanotował sektor
 Główne przyczyny malejącej liczby osób zatrudnionych w tym sektorze obejmowały:

.....

- B. Największy wzrost zatrudnienia nastąpił w sektorze
 Do ważnych przyczyn rosnącej liczby osób zatrudnionych w tym sektorze zaliczamy:

.....

- 3** W Polsce w grupie z wykształceniem wyższym i średnim obserwujemy znaczącą przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Podaj po dwa skutki społeczne i gospodarcze wynikające z tego faktu.

Skutki społeczne

1.
2.

Skutki gospodarcze

1.
2.

- 4** Określ, czy zdania opisujące zależności w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce są prawdziwe (P), czy fałszywe (F). Uzasadnij swój wybór.

Lp.	Prawidłowość	P – prawda F – fałsz	Uzasadnienie
1	Istnienie dużej liczby małych powierzchniowo gospodarstw rolnych wpływa na spadek zatrudnienia w rolnictwie.	☐	
2	Unowocześnianie gospodarki wpływa na odpływ ludności z rolnictwa i przemysłu.	☐	
3	Podnoszenie się stopy życiowej społeczeństwa wpływa na szersze korzystanie z usług.	☐	
4	Najniższy odsetek zatrudnionych w usługach mają państwa wysoko gospodarczo rozwinięte.	☐	

- 5** Wykres przedstawia strukturę wykształcenia ludności Polski w latach 1960 i 2014. Dokonaj analizy wykresu i wykonaj polecenia.

- a) Wymień dwa poziomy wykształcenia, które dominowały wśród ludności Polski w roku 1960. Wskaż przyczyny tego stanu.

Dominujące poziomy wykształcenia:

.....
.....

Przyczyny dominacji:

.....
.....

- b) Wymień trzy poziomy wykształcenia, w których nastąpił największy procentowo wzrost liczby ludności w latach 1960–2014. Wyjaśnij przyczyny zaobserwowanych zmian.

1.

.....

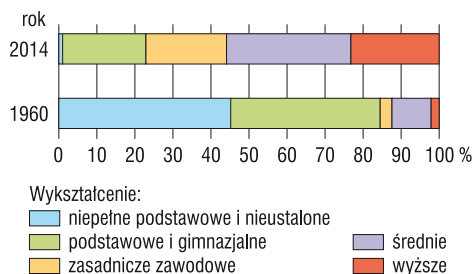
2.

.....

3.

.....

Struktura wykształcenia ludności Polski

3 Chów zwierząt gospodarskich

1 Na podstawie wykresu określ tendencje w chowie trzody chlewnej, bydła i koni w latach 1980–2015. Wskaż przyczyny tych zmian.

A. Chów bydła – tendencja *malejąca/rosnąca*.

Przyczyna zmian

.....

.....

.....

B. Chów trzody chlewnej – tendencja *malejąca/rosnąca*.

Przyczyna zmian

.....

.....

.....

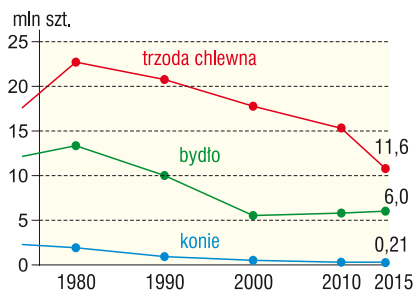
C. Chów koni – tendencja *malejąca/rosnąca*.

Przyczyna zmian

.....

.....

.....

Źródło: Mały Rocznik Statystyczny 2015, GUS, Warszawa.

2 Jaja kurze stanowią ważny składnik naszego pożywienia. Są też specjalnie oznakowane – pierwsza cyfra kodu oznacza system chowu kur. Przyporządkuj opis chowu kur do właściwych oznaczeń na jajach.

„0” – chów ekologiczny

Kury mają dostęp do wybiegu i żyją w swobodnych warunkach, natomiast na noc są zamykane w klatkach.

„1” – chów wolnowybiegowy

Kury chowane są w ciasnych klatkach. Żywiące są paszą z dodatkami hormonów i antybiotyków.

„2” – chów ściółkowy

Kury żyją w budynkach (kurnikach), ale mogą chodzić swobodnie i posiadają dostęp do piasku i grzęd.

„3” – chów klatkowy

Kury są chowane na świeżym powietrzu, z zupełnie wolnym dostępem do wybiegu. Są karmione paszą posiadającą tzw. zielony certyfikat.

3 Regionami intensywnego chowu bydła są województwa: podlaskie i opolskie. Natomiast chów trzody chlewnej dominuje w województwach: kujawsko-pomorskim i wielkopolskim. Wykonaj polecenia.

a) Na mapie konturowej Polski zaznacz według legendy wymienione wyżej województwa.

b) Wymień po dwa czynniki, które – według Ciebie – mają największy wpływ na rozmieszczenie chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce. Wybierz je spośród wymienionych w ramce.

- żyzne gleby • wysoka kultura rolna • wysokie wymagania klimatyczne
- mało żyzne gleby • uprawa roślin paszowych • opady atmosferyczne w lecie
- duży udział łąk i pastwisk • długi okres wegetacyjny

Chów bydła

1.
2.

Chów trzody chlewnej

1.
2.

4 Podaj nazwę regionu w Polsce znanego z chowu owiec.

.....

5 Wymień po dwa argumenty przemawiające za prowadzeniem chowu kóz i koni, szczególnie w gospodarstwach agroturystycznych.

Chów kóz

1.
2.

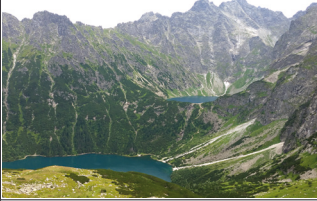
Chów koni

1.
2.

8 Walory przyrodnicze i kulturowe regionu a rozwój turystyki

- 1** Turyści najchętniej odwiedzają regiony i miasta wyróżniające się atrakcjami turystycznymi: przyrodniczymi lub kulturowymi. Rozpoznaj na podstawie fotografii i opisu region lub miasto turystyczne. Wpisz do tabeli jego nazwę, wybraną spośród niżej podanych, oraz nazwę województwa, w którym jest położony.

• Toruń • Tatry • Wrocław • Słowiński Park Narodowy • Kotlina Kłodzka • Poznań

Fotografia	Opis	Nazwa regionu / miasta	Województwo
	Przymorski obszar objęty ochroną z charakterystycznymi borami, ruchomymi wydrami położonymi na mierzei, jeziorami, bagnami i torfowiskami.		
	Region o krajobrazie alpejskim wpisany na listę Rezerwatów Biosfery UNESCO. Żyją tu m.in. kozice i świstaki. Znany jest z dobrych warunków do uprawiania pieszej turystyki górskiej.		
	Miasto nad Wisłą słynące z pierników oraz z wielu zabytków architektury. Należą do nich m.in. kościół św. Jakuba, Ratusz Staromiejski, Pomnik Kopernika i Krzywa Wieża.		
	Największe na Nizinie Śląskiej miasto, położone nad Odrą. Mieści się w nim Muzeum Panoramy Racławickiej i Hala Stulecia. W 2016 roku miasto było Europejską Stolicą Kultury.		

- 2** Wymień przykłady wpływu rozwoju turystyki na:

A. środowisko przyrodnicze Pobrzeża Bałtyku.

-
-

B. społeczność lokalną Małopolski.

-
-

- 3** Na mapie oznaczono 10 wybranych regionów i miast turystycznych Polski. Wybierz spośród nich region, który chcesz zaproponować jako miejsce wycieczki klasowej. Uzasadnij swój wybór, wskazując na atrakcje turystyczne wybranego regionu.

Wybrany region/miasto

Atrakcje przyrodnicze

Atrakcje kulturowe

Inne atrakcje

- 4** Uprawianie żeglarstwa, kajakarstwa, narciarstwa, turystyki pieszej, rowerowej i wspinaczkowej to rodzaje turystyki kwalifikowanej. Wpisz w odpowiednie miejsca tabeli nazwy regionów, spośród niżej wymienionych, które posiadają dogodne warunki przyrodnicze do uprawiania wybranych rodzajów turystyki.

- Podhale • Dolina Hańczy
- Kraina Wielkich Jezior
- Kotlina Kłodzka • Zalew Wiślany
- Dolina Krutyni

Rodzaj turystyki kwalifikowanej	Nazwa regionu
Żeglarstwo	1.
	2.
Narciarstwo	1.
	2.
Kajakarstwo	1.
	2.

- 5** Na rozwój turystyki w regionie ma duży wpływ infrastruktura turystyczna i dostępność komunikacyjna. Czy są one wystarczające dla rozwoju turystyki w Twoim regionie? Uzasadnij swoją odpowiedź, podając po trzy argumenty.

Infrastruktura turystyczna

1.
2.
3.

Dostępność komunikacyjna

1.
2.
3.

9 Lekcja powtórzeniowa. Własny region

- 1** Na podstawie opisu cech środowiska przyrodniczego oraz atlasu, rozpoznaj region. Nazwę regionu wybierz spośród podanych i wpisz ją we właściwym miejscu w tabeli.

- Pojezierze Pomorskie • Sudety • Polesie Lubelskie • Wyżyna Krakowsko-Częstochowska
- Nizina Mazowiecka • Nizina Śląska

Lp.	Cechy środowiska przyrodniczego regionu	Nazwa regionu
1	Obszar zabagniony. W podłożu zalegają skały wapienne, powodując tworzenie się licznych jezior krasowych. Znajduje się tu kopalnia węgla kamiennego.	
2	Najrozleglejsza nizina o mało żyznych glebach. We wschodniej części regionu znajdują się rozległe bagna i rozlewiska. Na piaskach sandrowych zachowały się pierwotne lasy.	
3	Krajobraz młodoglacjalny. Wzniesienia dochodzą do 329 m n.p.m. i stanowią dział wód między rzekami północnego Bałtyku a dorzeczem Odry i Wisły. Występuje tu wiele jezior i rzek.	
4	Najcieplejszy region w Polsce z jedną z najdłuższych polskich rzek. Okres wegetacyjny trwa około 220 dni. Występują tu żyzne gleby.	
5	Charakterystyczną cechą krajobrazu tego regionu stanowią ostańce skał wapiennych. Liczne formy krasowe wykształcone w skałach wapiennych są atrakcją turystyczną.	
6	Region należy do górotworów sfałdowanych i wydźwigniętych w erze paleozoicznej. Warstwy skalne zostały spękanе w czasie górotwórczych ruchów alpejskich, kiedy powstały liczne obniżenia i wyniosłości. W regionie znajduje się wiele uzdrowisk.	

- 2** Wykonaj polecenia.

- a) Na mapie Polski wpisz w kwadraty litery **A–H**, którym przyporządkowano znane obiekty geograficzne lub miejsca turystyczne.

- A.** jezioro Niegocin
B. zamek w Sandomierzu
C. jaskinia Raj **D.** Grota Łokietka
E. zamek w Golubiu-Dobrzyniu
F. Muzeum Hymnu Narodowego
G. Giewont **H.** Błędne Skały

- b) Podaj nazwy regionów, w których się one znajdują.

A. *Pojezierze Mazurskie*

- B.
 C.
 D.
 E.
 F.
 G.
 H.

3 Wykonaj polecenia.

- a) Fotografie przedstawiają charakterystyczne krajobrazy z różnych regionów geograficznych Polski. Wpisz przypisane im numery **A–G** w odpowiednim miejscu tabeli.

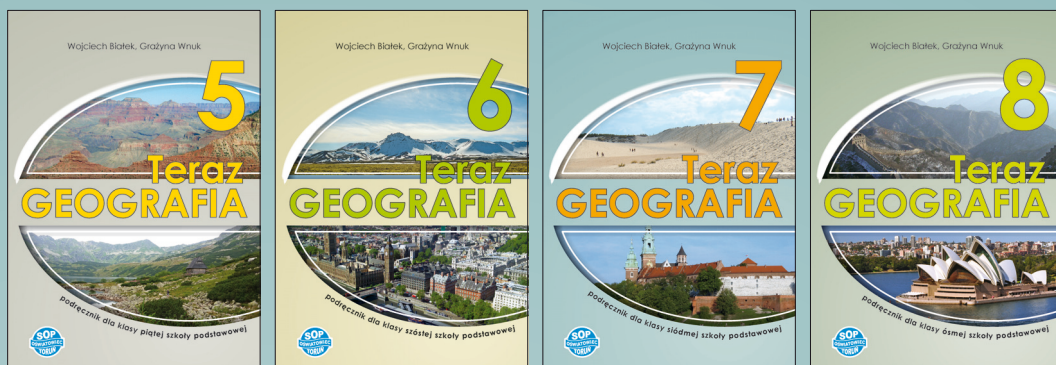
- b) Przyporządkuj wymienione miasta regionom geograficznym Polski. Wpisz przypisane im cyfry **1–21** w odpowiednich miejscach tabeli.

1. Kłodzko 2. Szczecin 3. Zakopane
4. Oświęcim 5. Karpacz 6. Żywiec
7. Gdańsk 8. Kołobrzeg 9. Tarnów
10. Poznań 11. Olsztyn
12. Częstochowa 13. Wrocław
14. Nowy Sącz 15. Białystok 16. Kalisz
17. Kielce 18. Lublin 19. Rzeszów
20. Jelenia Góra 21. Toruń

Region geograficzny	Litera	Nr miasta
Pobrzeże Bałtyku		
Pojezierza		
Niziny Środkowopolskie		
Wyżyny		
Kotliny Podkarpackie		
Karpaty		
Sudety		

- 4** Wymień kraje, które współpracują ze sobą w ramach wybranego euroregionu zlokalizowanego na terenach przygranicznych Polski. Przedstaw formy współpracy.

Euroregion:	
Kraje, na terenie których znajduje się euroregion	
Formy współpracy	

Seria podręczników geografii wydawnictwa SOP Oświatowiec Toruń dla klas 5-8 szkoły podstawowej obejmuje cztery tytuły, które odpowiadają kolejnym działom z podstawy programowej:

Teraz geografia 5

Mapa Polski, Krajobrazy Polski, Lądy i oceany na Ziemi, Krajobrazy świata

Teraz geografia 6

Ruchy Ziemi, Współrzędne geograficzne, Geografia Europy, Sąsiedzi Polski

Teraz geografia 7

Środowisko przyrodnicze Polski, Społeczeństwo i gospodarka Polski, Relacje między elementami środowiska geograficznego, Własny region, „Mała ojczyzna”

Teraz geografia 8

Azja, Afryka, Ameryka Północna i Południowa, Australia z Oceanią, Obszary okołobiegunowe

SOP Oświatowiec Toruń sp. z o.o.

ul. PCK 9/2, 87-100 Toruń, tel./fax 56 622 52 71

e-mail: sop@sop.torun.pl www.sop.torun.pl